

OKUL GÜVENLİĞİ, SAĞLIĞI VE KRİZ YÖNETİMİ

OKUL GÜVENLİĞİ

Okul güvenliği kavramı, özellikle son çeyrek yüzyılda şiddet olaylarının ve psikolojik faktörlerinin artışı nedeniyle kamuoyunda önem kazanmaktadır. Okul güvenliği “öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin kendilerini fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissetmeleridir” ve “Okulda öğrenmek için uygun bir ortam yaratılmasıdır”

Okulların buldukları yer, bina yapısı, kat sayısı, atelyeler, laboratuvarlar, ulaşım, ısınma, servis, sınıf, yemekhane, kantin, okul bahçesi, okul çevresi trafiği, spor salonu gibi alanlar büyük farklılıklar göstermekte, bazı okullar okul standart olmayan binalarda eğitim ve öğretim hizmetini sürdürmektedir.

Bu kadar büyük ve çeşitlilik arz eden eğitim ortamlarının taşıdığı sağlık ve güvenlik riskleri ile alınması gereken önlemler de aynı oranda farklılıklar göstermektedir. Oysaki, çocuk ve gençlerimizin güvenli okullarda eğitim görmeleri, sağlık ve güvenlik konularına ilişkin riskler hakkında bilgilendirilmeleri, doğru davranış modellerini kazanmalarına yönelik beceri eğitimleri almaları ve geleceğin işgücünü oluşturan çocuklarımızın bu kazanımlarla çalışma hayatına atılmaları büyük önem taşımaktadır.

İnsanın, iş yerlerinde, işin yürütülmesi sırasında oluşan veya oluşabilecek tehlikelerden ve sağlığına zarar verebilecek unsurlardan korunmasını, aynı zamanda iş yeri ortamının iyileştirilmesini hedef alan sistemli ve bilimsel çalışmaların tümüne “**İş Sağlığı ve Güvenliği**” denir.

Küçük yaşlardan itibaren “İş sağlığı ve Güvenliği kültür bilinci” temelini oluşturmak amacıyla Millî Eğitim Bakanlığına bağlı bütün okullarda;

1. Herhangi bir kaza ve kaza ve hastalığa neden olabilecek risklerin ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi,
2. Alınan her türlü önleme rağmen meydana gelebilecek kazalarda ilk yardım konusunda gerekli ilk müdahale için bir alt yapının oluşturulması,
3. İdareci, öğretmen ve küçük yaştan itibaren çocuklarda sağlık ve güvenlik bilincinin geliştirilmesi, gerekmektedir.

Okul güvenliği, özellikle gelişmiş toplumlar için, son yılların en önemli problemlerinden biridir. Dünyanın çok farklı yerlerinde okulların daha güvenli yerler olabilmesi için pek çok sayıda çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmaların büyük bir boşluğu doldurmasına karşın, okulların daha güvenli yerler olmasını sağlamaya yeterli olmadığı görülmektedir. Çünkü okullar gün geçtikçe daha güvensiz ortamlar haline gelmekte ya da bireyler böyle algılamaktadır.

Etkili bir öğretimin gerçekleştirilebilmesi için, öğretim ortamında öğrenci ve çalışanların kendilerini güven içinde hissetmeleri büyük bir önem arz etmektedir. Bireyin kendisini güvende hissetmediği ortamlarda etkili bir öğretim ve öğrenmenin gerçekleştirilmesi çok zordur. Öncelik okulun her bir köşesinde, her bir öğrencinin, kendisini evinde olduğu gibi güvende hissetmesi gerekir.

Okullardaki yönetsel uygulamalar ve kurallar, okullarda güvenli ortam oluşturmayı hedeflemelidir. Kendisini güvende hissetmeyen bir öğrencinin öğrenmeye güdülenebilmesi Maslow'un motivasyon teorisine göre de çok zor, hatta mümkün değildir.

Okul Güvenliği İle İlgili Teoriler

Okul güvenliğini açıklamaya yönelik çalışmalarda üç teori ön plana çıkmaktadır (Welsh, Greene, Jenkins). Bu teorilerin her biri okul güvenliğine ilişkin farklı açıklamalar getirmektedir. Okul güvenliğiyle ilgili yapılan çalışmalarda bu teorilerin göz önünde bulundurulması gerekir.

1. Kontrol teorisi,
2. Okul iklimi teorisi,
3. Sosyal çözülme teorisidir.

Kontrol Teorisi - Kontrol teorisine göre, okullardaki şiddet olaylarının temelinde toplumsal ve kültürel etkililiğin zayıflığı yatmaktadır. Özellikle de toplumsal değerlerin aile ve okul gibi kurumlarca çocuklara yeterince aktarılamaması söz konusudur. Bu değerlerin çocuklara yeterince aktarılamaması okuldaki şiddet olaylarının en önemli nedenlerinden biridir. Kontrol teorisine göre güvenli okul ancak; Geleneksel amaçlara bağlılık, Diğer kimselerin haklarına bağlılık, Toplumsal etkinliklere katılım, Toplumsal normlara inanma koşullarının sağlanmasıyla gerçekleşebilir.

Geleneksel değerlerden uzaklaşma durumunda bireylerin davranışlarını kontrol edecek araçlar olarak yasalar ve kişilerin bireysel tercihlerine ilişkin alternatif söz konusudur. Geleneksel değerlerce desteklenmemesi durumunda yasalar ve bireysel tercihler, her zaman insanı istenene ya da olması gerekene yönlendirmeye ve ulaştırmaya yeterli olamamaktadır. Bu teoriye göre okul, toplumsal kontrolü sağlamaya yönelik en önemli araçtır. Yetenekleri açısından yetersiz olan öğrenci okulda başarısız olabilir ve bu başarısızlık da çocuğun okula karşı yabancılaşmasına neden olabilir. Bu yüzden okullarda öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkaracak etkinliklere önem verilmelidir. Her bir öğrencinin belli bir kapasiteye sahip olduğuna inanmak önemli bir başlangıçtır.

Okul İklimi Teorisi: Okul iklimi teorisi okulun sağlıklı ve açık bir iklime sahip olmasıyla okulun güvenliği arasında doğru bir ilişki olduğunu kabul eder. Okul ne kadar sağlıklı ve açık bir iklime sahipse o derece güvenli bir okuldur. Okulda olumsuz bir iklimin varlığı söz konusu ise, bu okulun güvenliği de o derecede zayıf olacaktır. Kabul edilebilir öğrenci davranışlarını belirleyen en önemli unsur okul iklimidir. Çocukların çeşitli suçlara ilişkin davranışlarının en önemli sebepleri, okulla ilgili olanlarıdır. Öğrencilerin düşük başarı performansları ve düşük başarı beklentileri suça ilişkin davranışların en önemli sebebidir. Bu teorik çerçeveye göre okulun ancak olumlu bir iklime sahip olma durumu güvenlik için gereklidir. Bir başka deyişle, iklimi olumsuz olan okullar güvenlikten yoksun okullardır.

Toplumsal Çözülme Teorisi: Toplumsal çözülme teorisine göre okul toplumun aynasıdır. Okulu içinde bulunduğu toplumdaki farklı düşünmek uygun bir yaklaşım değildir. Toplumsal çözülme teorisine göre, eğer okulların daha güvenli yerler olmaları isteniyorsa, önce toplum ve aile güvenli olmalıdır. Çünkü okul güvenliği eşittir toplum güvenliği artı aile güvenliğidir. Okuldaki suç ve şiddet olayları okulun içinde bulunduğu çevrenin bir yansımasıdır. Bu teoriye göre okul güvenliği, okulun içinde bulunduğu toplumun güvenliğinden bağımsız olarak ele alınamaz. Okul, içinde bulunduğu toplumun bir parçasıdır. Toplumda görülen her türlü olumsuzluk, okulu da aynı şekilde etkileyecektir. Suç oranı yüksek olan bir toplumda, okuldaki suç oranı da aynı şekilde yüksek olacaktır.

Okul Güvenliğinin Kapsamı ve Boyutları

Okul güvenliği, çocuğun ya da diğer okul personelinin okula gitmek amacıyla evinden ayrılması anından başlayarak tekrar evine gelinceye kadar geçen tüm aşamaları içerir. Ev ile okul arasındaki güvenlik, özellikle taşınmalı eğitim yapılan okullar için daha büyük önem arz etmektedir. Okul güvenliği mekan açısından ele alınırsa;

1. Okul ile ev arasındaki güvenlik,
2. Okul içinde güvenlik,
3. Sınıfta güvenlik olmak üzere üç temel alandaki güvenliği kapsamaktadır

Okul güvenliğinin boyutları, güvenliğin alanı ile ilgili boyutlar olarak ele alınabilir.

1. Arkadaşlarından gelecek şiddet olaylarına karşı güvenlik,
2. Öğretmenlerin fiziksel şiddetine maruz kalma konusunda güvenlik,
3. Tabii afetlere karşı güvenlik,
4. Sağlık ve temizliğe ilişkin güvenlik,
5. Cinsel istismara karşı güvenlik,
6. Psikolojik ve duygusal güvenlik,
7. Etnik ve siyasî görüş konularındaki güvenlik.

Okul Güvenliğine İlişkin Sorunlar

Okul güvenliği kapsamlı ve çok boyutlu bir sorundur. Okulda yaşanan bu güvenlik sorunları: Okulun bulunduğu topluma, Okul binasının bulunduğu yere, Okul büyüklüğüne, öğrencilerin ve okul personelinin bireysel özelliklerine göre farklı türlerde ve boyutlarda yaşanabilmektedir. Ancak hem ulusal hem de uluslar arası düzeyde, okullarda sıklıkla yaşanan güvenlik sorunları şunlardır:

- Sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı
- Çete faaliyetleri,
- Zorbalık, hırsızlık, Vandalizm
- Okula silah, jilet gibi yaralayıcı ve öldürücü nitelikteki aletler getirilmesi

Okul zorbalığı, pek çok dünyada ülkesinde, çocuklar ve ergenler arasında sıklıkla yaşanan bir durumdur. Bir eylemin zorbalık olarak tanımlanabilmesi için şu üç temel ölçütün olması gereklidir: Kasıtlı olarak zarar verme amacı güden saldırgan davranışlar olması, Süreklilik özelliği taşıması, Taraflar arasında eşit olmayan güç dengesinin olması

Okul Güvenliğinin Ölçülmesi

Okul güvenliğinin çok boyutlu olması nedeniyle, bir okulun güvenli olup olmadığını ya da ne düzeyde güvenli olduğunun ölçülmesi kolayca üstesinden gelinecek bir iş değildir. Okulun güvenli olma düzeyinin ölçülmesinin okulda sunulan eğitim ve öğretimin kalitesini arttırmaya yardım ettiğini belirtmektedir.

Güvenli bir okulun nitelikleri:

1. Okulda güçlü bir liderlik, kendini işine adanmış öğretmen kadrosu, üst düzeyde veli ve toplumsal katılım ve programların seçilmesinde öğrencilerin görüşlerinin dikkate alınması söz konusudur.
2. Okulun fiziksel düzeni güvenlidir.
3. Okul güvenliğini devam ettirmeye ve önlemeye yönelik politikalar tutarlı ve devamlı olarak uygulanmaktadır.
4. Okul güvenliğine ilişkin önleyici programlar öğrenci özellikleri dikkate alınarak belirlenmektedir.
5. Okul güvenliğine ilişkin önlem ve politikalar gözlenebilir yaklaşımlara dayanmaktadır.
6. Öğretmen ve diğer çalışanlar okul güvenliğine ilişkin programları uygulama konusunda sürekli eğitilmekte ve desteklenmektedir.
7. Okul güvenliğine ilişkin önlemler ve programlar sürekli gözlemlenmekte ve değerlendirilmektedir.

Türkiye’de Okul Güvenliği

Türkiye’de okul güvenliği ile ilgili genel bir değerlendirme yapıldığında, öncelikli olarak kavramsal bir sorunun varlığından söz edilebilir. Çünkü Türkiye’de okul güvenliği kavramı genellikle şiddet ve saldırganlık kavramı ile ilişkilendirilmektedir. Oysa okul güvenliği sadece fiziksel değil, psikolojik ve duygusal boyutları da olan, kapsamlı ve çok boyutlu bir olgudur. Bu nedenle okul güvenliğinin şiddet, saldırganlık, alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı, cinsel taciz gibi alanlarla sınırlandırılmamalıdır.

Emniyet Genel Müdürlüğü ve MEB Güvenli Okul Projesi

Güvenli okul projesinin amacı, 2010–2011 Eğitim ve Öğretim Yılında İlköğretim Okulları, Lise ve Dengi Okul öğrencilerinin okul içi ve okul çevrelerinde muhtemel şiddet olaylarından korunması, suça karışmalarının veya maruz kalmalarının önlenmesi, ya da en aza indirilmesi, suç işlemeye zemin hazırlayabilecek durumların ortadan kaldırılmasıdır. Okulların güvenliğinin artırılması için Emniyet Personelince azami gayretin sarf edilmesi ve bu yönde yapılan faaliyetlere ilişkin bilgilerin diğer kurumlarla karşılıklı aktarılması için gerekli sistemin kurulması, süratle koordine sağlanması ve etkin önlemler almak için ortak hareket edilmesi amaçlanmaktadır.

Güvenli Çevre - Güvenli Okul Projesi

5 farklı projenin birleşmesiyle oluşan bir projeler bütünüdür.

- a. Okul İrtibat Görevlisi Projesi:** Okul idareleri, Okul Aile Birlikleri ile görüşmek ve sorumlu olduğu okulun her türlü güvenlik probleminin çözümü için İl Emniyet Müdürlüğüne amir sınıfından görevlendirme yapılarak her okula bir rütbeli personel görevlendirilmiştir. Söz konusu personel, Okul İdaresi ve Emniyet Birimleri arasında köprü görevi kurarak yürütülen faaliyetleri koordine etmesi, diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarının harekete geçirilmesi için lokomotif görevi yapması planlanmıştır.
- b. Okul Polisi Projesi:** Eğitim ve Öğretim Yılında İlköğretim Okulları ile Lise ve Dengi Okul öğrencilerinin karışması muhtemel şiddet olaylarından korunması, suça karışmalarının veya maruz kalmalarının önlenmesi, ya da en aza indirilmesi, suç işlemeye zemin hazırlayabilecek durumların ortadan kaldırılması için tespit edilen okullara Okul Polisi olarak görevlendirilmiştir
- c. Acil Müdahale Ekipleri Projesi:** Okullarda meydana gelebilecek ve kriz olarak nitelendirilebilecek (cinayet, yaralama, rehin alma, cinsel taciz/tecavüz, intihar v.b.) olaylara, her okulun giriş çıkış saatinde görevlendirilen ekip “Kriz Müdahale Ekibi” olarak görevlendirilmiş, ayrıca genel “Kriz Müdahale Ekibi” olarak Asayiş Şube Müdürlüğü ve Çocuk Şube Müdürlüğünden birer ekip görevlendirilmiştir.

- d. Güvenli Okul Çevresi Projesi:** Okul önleri ve yakın çevresinde suç işlemede kullanılabilecek kesici, delici, v.b. diğer unsurların satılmasının ve kolay ulaşılmasının önlenmesi, seyyar satıcı ve dilencilerin okul çevresinden uzaklaştırılması, okul çevresinde toplanan ve okulla ilişkisi olmayan şahısların kimlik sorgusunun yapılarak okul çevresinden uzaklaşmalarının sağlanmasıdır. Ayrıca öğrencilerin şiddet eylemleri, suç, madde bağımlılığı ve diğer zararlı alışkanlıklardan korunması amacıyla okulların yakın çevresinde bulunan umuma açık yerler, İnternet Kafe, Oyun Salonları ile park bahçelere yönelik denetimlerin yapılmasıdır. Bu tür yerlerde gerekli kontroller Asayiş Şb.Md.lüğü, Önleyici Hizmetler Şb.Md.lüğü ve Çocuk Şube Müdürlüğü ekiplerince yapılacaktır
- e. Okul - Trafik Güvenliği Projesi:** Öğrenci servis araçlarının denetimlerinin yapılması, okulların giriş çıkış saatlerinde okul çevresinde öğrencilerin servislere emniyetli olarak inip-binmeleri, okul çevresi yol ve kavşaklarda oluşacak araç yoğunluğu dikkate alınarak gerekli Trafik düzenlemesi ve kontrollerin yapılmasıdır. Okul servis sürücülerine İl Şoförler Odaları ile birlikte konuyla ilgili eğitimlerin verilmesi sağlanmaktadır.

Okul Yöneticisinin Okul Güvenliğine İlişkin Rol ve Görevleri

Okul yöneticisi, okul güvenliği açısından merkezi bir rol oynamaktadır. Okul yöneticisi günlük politikaların uygulanmasından ve denetlenmesinden sorumlu ilk kişidir. Daha önemlisi, yönetici, öğrencilerin kurallara uymasını sağlayacak ve onları denetleyecek personelin çalışmalarından da sorumludur. Ayrıca güvenlikle ilgili konularda öğrencilerle, velilerle ve toplumla iletişimi sağlamak görevi de büyük ölçüde yöneticiye düşmektedir.

Okul güvenliği için okul yöneticisinin bunların dışında, okul güvenlik planının hazırlanması ve uygulanması ile ilgili görevleri de şöyledir:

- Okul güvenliği planlama ekibi oluşturmak ve örgütlemek,
- Okul güvenliği planlama ekibi ile birlikte okulun yıllık güvenlik değerlendirmesini yapmak.
- Şiddeti önleme programları ve stratejilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmak,
- Sosyal destek ekibi oluşturmak,
- Krize müdahale planı geliştirmek ve yönetmek

Rehber Öğretmenin Okul Güvenliğine İlişkin Rol ve Görevleri

- Okulda yaşanan güvenlik sorunlarını, nedenlerini, alınabilecek önlemleri belirleyici nitelikte çalışmalar yapmak ve bu çalışmaların sonuçlarını okul yönetimiyle paylaşmak.
- Okulun ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte bir okul güvenlik planının hazırlanmasında, okul yönetimi, öğretmenler ve okulda görevli diğer personel ile işbirliği yapmak.
- Öğretmenlere, öğrencilerle iletişim, sınıfta çıkan çatışmaların çözümü ve çatışma yönetimi, olumsuz davranışlarla baş etme ve öğrenci motivasyonunun artırılması konusunda yardım etmek ve bilgilendirmek
- Okul güvenliğini tehdit eden çevresel faktörleri ve alınması gereken önlemleri belirleyici çalışmalar yapmak
- Okul güvenliğine katkı sağlayabilecek konularda, öğrencilerle grup rehberliği, grupta danışma ve psiko-eğitim çalışmaları yapmak
- Okul kurallarına uymayan ve uyum güçlükleri yaşayan öğrencilerle görüşmeler yapmak. Olumlu ve örnek davranışlar gösteren öğrencilerin okul yönetimi tarafından ödüllendirilmesini sağlamak
- Okulda ilgi çekici ve anlamlı sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin düzenlenmesinde, okul yönetimi ve diğer öğretmenlerle işbirliği içinde olmak
- Okul-aile işbirliği ve bağlılığın sağlanması amacıyla çeşitli etkinlik ve girişimlerde bulunmak

Okul güvenliği, özellikle son yıllarda, toplumların en önemli sorunlarından biri olarak algılanan bir olgu olarak dikkat çekmektedir. Okul güvenliğinin önemli bir sorun olarak algılanma nedenlerinden birisi de medyanın bu tür olaylara karşı yaklaşımından da kaynaklanabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı Okullarda Güvenlik Önlemlerinin Alınması için 2018/10 sayılı genelgeyi yayınlamıştır. Buna göre okullarda öğretmenler, idareciler, okul personellerinin dikkat etmesi gereken hususlar şunlardır;

Buna göre;

- a) Öğrencilerin okul bahçesinden sokak veya caddeye ani ve kontrolsüz çıkışlarının önlenmesi için okul giriş ve çıkış kapılarında gerekli kontrollerin yapılması ve tedbirlerin aksatılmadan alınması,
- b) Okul çevre trafiğinin, özellikle giriş çıkış saatlerinde gözetim altına alınarak, gerekirse emniyet teşkilatı birimleri ile koordineli bir şekilde, herhangi bir trafik kazası olmaması için tedbir alınması,
- c) Okul ziyaretçilerinin; kayıt altında, giriş kartı verilerek, gerekli kontrolden geçirilerek alınması,
- ç) Okul çevresinde öğrencilerin sosyal ve sağlık bakımından gelişimini olumsuz etkileyen hususlara dikkat edilerek, sürekli kontrol altında bulundurulması, varsa metruk binaların, ilgili kurumlarla görüşülerek yıkılmasının sağlanması ve tedbirlerin aksatılmadan alınması,
- d) Okul bina ve eklentileri ile yakın çevresinde, belirlenen ciddi ve yakın tehlike arz eden durumların ortadan kaldırılması, yerel ve ilgili kurum/kuruluşlarla konuların çözümü hakkında iş birliği yapılması,
- e) Okul bahçelerinde bulunan her türlü oyun, spor araç ve gereçlerinin tehlike arz etmeyecek şekilde düzenlenmesi, çevrede bulunan araç-gereç ve malzemelerin kullanım amacı ve standartlarına uygunluğu kontrol edilerek gerekli tedbirlerin 2012 tarihli ve 28512 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği esaslarına göre alınması, alınacak tedbirler ile sorumluların takibinin MEBBİS İSGB Risk Değerlendirme modülü üzerinden yapılması, konu hakkında öğrenci, veli ve çalışanların bilgilendirmesi,
- f) Okul bahçesinde öğrenciler için tehlike oluşturan trafo, yüksek gerilim hatları gibi ciddi ve yakın tehlike kaynaklarının acilen kaldırılması, okul çevresinin yeterince aydınlatılması,
- g) Okul ve kurumlarda bulunan her türlü tehlikeli iş ekipmanlarının periyodik kontrollerinin, İl İSGB'lerde yetkili Periyodik Kontrol Uzmanlarınca aksatılmadan yapılması,

ğ) Okul ve kurumlarımızın işyeri bina ve eklentilerinin "Sabotajlara Karşı Koruma Planları"nın 1988 tarihli ve 20033 sayılı Sabotajlara Karşı Koruma Yönetmeliğine göre hazırlanması, güncel halde bulundurulması,

h) Okul yönetimlerince, nöbetçi idareci/öğretmen/öğrenci görev talimatlarının hazırlanarak görülebilecek uygun noktalara asılması, belli zamanlarda nöbetçi heyetine görev alanlarında karşılaşılan sorunların çözümü ve iletişim becerilerinin geliştirilmesine yönelik bilgilendirme yapılması,

ı) Okul nöbetçi heyetince okul içi ve çevresinde şüpheli ve uygunsuz harekette bulunanların takibinin yapılması, ilgili birimlere ve amirlere acilen bilgi verilmesi, 1080 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Güvenlik Tedbir ve Müeyyideler Dokümanı Genel Esaslar Talimatı hükümlerine göre sürecin yürütülmesi,

i) Okul ve kurumlarda görev yapan özel güvenlik görevlilerine, bilinçli ve güvenli bir şekilde hizmet vermeleri ve her türlü olay karşısında (terör, şiddet ve asayiş) hazırlıklı olmaları için; bilgi, tutum ve beceri kazanmaları yönünde 2017 tarihli "Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Özel Güvenlik Görevlilerine Eğitim Verilmesine İlişkin İşbirliği Protokolü" kapsamında her yıl eğitimlerin verilmesi,

j) Okul ve kurumlarımızda görev alacak özel güvenlik görevlilerinin her eğitim öğretim dönemi başında mutlaka gerekli güvenlik tahkikatlarının yaptırılması,

k) Okullarda her türlü güvenliğin sağlanmasına yönelik uyarı, bilgilendirme ve bina içi yönlendirme levhalarının ilgili yerlere asılması, okulun her katı için tahliye ve acil çıkış planlarının, katlarda blok başlarında bireylerin kolayca görebilecekleri noktalara 28681 sayılı İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre asılması, ayrıca elektronik ortamda MEBBTS İSGB modülü Acil Durum Planı menüsüne yüklenmesi,

1) Acil durum planlarının hazırlanarak MEBBIS İSGB modülü Acil Durum Planı menüsüne yüklenmesi, her değişikliğin en az üç iş günü içinde sisteme yansıtılması, uygulama adımlarının düzenli olarak takip edilebilmesi ve uygulanabilirliğinden emin olmak için işyerlerinde yılda en az bir defa olmak üzere 28681 sayılı İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda tatbikatların yapılması,

m) Okul ve kurumlarımızda, ilk yardım dolabı veya ilk yardım çantası ile bunlara ait araç ve malzeme bulundurulması, ilk yardım dolabında doktor reçetesi ile alınmayan ve doktor tavsiyesine göre kullanılması gereken ilaçların bulundurulmaması, İl İSGB'lerle koordineli bir biçimde okul/kurumlarda ilkyardımcı yeterliliğine sahip çalışan bulundurulması,

n) Yaşanabilecek her türlü afet ve acil durumlar (yangın, sel, su baskını, doğal afet) karşısında; okul ve kurumlarımızın fiziksel büyüklüğü ve taşıdığı özel tehlikeler, yapılan işin niteliği, çalışan sayısı dikkate alınarak, acil durumlarla mücadele için uygun donanımına sahip yeterli sayıda çalışanın 28681 sayılı İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik hükümleri doğrultusunda destek elemanı olarak belirlenmesi, gerekli eğitimlerin verilmesi,

o) Okul ve kurumlarımızın bina ve eklentilerinin, yangın tehlikesine karşı alınacak tedbir ve önlemleri sağlamak üzere, 26735 sayılı Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik ve 2010 tarihli Milli Eğitim Bakanlığı Yangın Önleme ve Söndürme Yönergesi esaslarına göre sürecin yönetilmesi,

ö) Taşınmalı okul servis araçları ile okula gelen çocukların iniş ve binışteki kontrollerinin nöbetçi öğretmen/idareci tarafından yapılması, kayıt altına alınması Milli Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği. göre gerekli tedbirlerin alınması,

p) Okul servisi görevlilerince öğrencilerin güvenli şekilde servis aracına binip inmelerinin ve gerektiğinde karşıdan karşıya geçişlerinin sağlanmasına yönelik kontrollerinin 3022 Sayılı Okul Servis Araçları Yönetmeliği hükümlerine göre yapılması,

r) Okul içi ve çevresinde başta okul personeli olmak üzere tüm bireylerin, öğrenciler üzerinde olumsuz örnek teşkil edecek tutum ve davranışların önlenmesine yönelik gerekli tedbirlerin alınması,

s) Okul ve eklentilerinde temizlik ve hijyen koşullarının (Kantin, Yemekhane, Derslik, Lavabolar, Çöp Kutuları vb.) sağlanması yönünde 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu gereği gerekli tedbirlerin alınması,

ş) Okul ve kurumlarımızda derslik, laboratuvar, yemekhane, yatakhane vb. gibi yerlerde ısı, ışık ve havalandırmanın sağlık şartlarına uygun olması için gerekli önlemler alınması,

t) Güvenli ve sağlıklı okul ortamının sağlanması, sürdürülebilir şartların oluşturulması için her türlü eğitim ve rehberlik faaliyetlerine önem verilmesi, okul/kurum kültürüne bu kapsamda katkı sağlanması,

u) Okul rehberlik servisleri tarafından özel politika gerektiren grupta yer alan öğrencilerle (özel eğitim ihtiyacı olan) okul güvenlik yaklaşımı kapsamında koruyucu ve önleyici çalışmalar yürütülmesi, okul yönetimlerince konu hakkında ilgili kurum/kuruluş, birim ve yetkililerle sürekli işbirliğinin sağlanması,

ü) Madde kullanımı ve bağımlılıkla mücadele kapsamında risk grubunda olan öğrencilerin tespit edilerek, ailesi ile iş birliği yapılması, okula devamlılıklarının sağlanması ve okul başarısının artırılmasına yönelik 2014/20 sayılı Uyuşturucu Kullanımı ve Bağımlılıkla Mücadele konulu Genelge hükümleri doğrultusunda rehberlik servisi çalışmalarının sürekli olarak takip edilmesi,

v) Okul ve kurumlarda şiddet, saldırganlık ve akran zorbalığı oluşmasına neden olabilecek risk faktörlerini, akran ilişkileri ve çevre özelliklerini dikkate alarak belirlenmesi, bu faktörlerin etkilerini en aza indirecek tedbirlerin alınması,

y) Okul ve kurumlarda bilişim araçları ve sosyal medya kullanımında;

1) Zararlı, bölücü, yıkıcı, toplumun genel ahlak kurallarıyla bağdaşmayan ve şiddet içerikli amaçlar için kullanılmaması,

2) Eğitim öğretim faaliyetlerine ve bireylere, maddi ve manevi zarar vermemeleri için gerekli tedbir ve gözetimlerin sürdürülmesi,

3) Ahlak dışı ve şiddeti özendiren sesli, sözlü, yazılı ve görüntülü içeriklerin okul ve kurumlarda, eğitim ortamlarında izin verilmemesi,

4) Derslik, laboratuvar vb. eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü alanlarda iletişim araçlarının kullanılmasına izin verilmemesi ve gerekli tedbirlerin alınması,

z) Okul bina ve eklentilerinde, kamera ve alarm sistemlerin 2016 tarihli "Okullarda Güvenli Ortamın Sağlanmasına Yönelik Koruyucu ve Önleyici Tedbirlerin Artırılmasına İlişkin İşbirliği Protokolü"ne bağlı asgari teknik gereklere uygun donatıma ve teknolojiye sahip biçimde kurulması, okul çevre ve alan güvenliğinin kamera izleme, kayıt ve takip süreçlerinin yönetilmesi,

OKUL SAĞLIĞI

Okul sağlığı hizmetleri; öğrencilerin ve okul personelinin sağlığının değerlendirilmesi, sağlıklı okul yaşamının sağlanması için yapılan çalışmaların tümüdür. Okul çağındaki çocuklar sürekli bir büyüme ve gelişme içindedir. Bu çağda alınacak koruyucu önlemler hayat boyu etkili olur. Okul çocuklar için evleri dışında toplu buldukları ilk yerdir. Bu durum özellikle ruh sağlığı açısından önemlidir. Okul ortamı bulaşıcı hastalıkların artmasını ve hızlı yayılmasını kolaylaştırır. Bu yüzden koruyucu önlemlere dikkat edilmelidir. Görme ve işitme eksiklikleri gibi öğrenimi güçleştirici bozuklukların erken tanısının yapılabileceği bir dönemdir. Kısacası Okul çağı, alma ve etkilenme devresidir. Bu çağda verilecek iyi bir sağlık eğitimi bilinçli bir toplum yetişmesini sağlar.

Okul Sağlığı Hizmetleri; öğrencilerin ve okul personelinin sağlığın değerlendirilmesi, geliştirilmesi, sağlıklı okul yaşamının sağlanması ve sürdürülmesi, öğrenciye ve dolayısıyla topluma sağlık eğitiminin verilebilmesi için yapılan çalışmaların tümüdür. Okul Sağlığı Öğrencilerin, öğretmenlerin ve okul personelinin ruhsal, bedensel ve sosyal açıdan tam bir iyilik halinde olmalarını hedefler.

Okul Sağlığı Hizmetleri Neden Önemlidir?

- Erken fark edilen büyüme-gelişme bozukluklarının önüne geçmek daha kolaydır.
- Bu dönemde alınacak koruyucu önlemler yaşam boyu yararlı olur.
- Okul ortamında kazaların gelişmesi olasılığı fazladır.
- Görme ve işitme sorunları öğrencileri başarısızlığa götürebilir.
- Okulda sağlık eğitimi yapılabilir. Bulaşıcı hastalıkların görülme ve yayılma hızı daha fazla olabilir. Ancak aşılama gibi koruyucu önlemler daha kolayca alınabilir.

Okul çevresi dâhil sağlığı olumsuz olarak etkileyen her türlü etmenin denetimi ile okulda çalışanların ve öğrencilerin sağlıklarının en üst düzeye çıkarılması için **Millî Eğitim Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı** arasında 2006 yılında **Okul Sağlığı Hizmetleri İşbirliği Protokolü** imzalanmıştır.

Bu kapsamda, son yıllarda güncellemeler yapılarak 17.05.2016 tarihinde MEB ve Sağlık Bakanlığı arasında yeni bir "**Okul Sağlığı Hizmetleri İşbirliği Protokolü**" imzalanmış ve

ardından mevcut okul sağlığı yaklaşımının daha geniş kapsamlı ve bütüncül olması için "**Okulda Sağlığın Korunması ve Geliştirilmesi Programı**" hazırlanmıştır. Program çerçevesinde yapılacak çalışmalarla, okul çağındaki bütün çocukların beden, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik halinde olmasının sağlanması ve sürdürülmesi, sağlıklı bir çevrede gelişimi, ailelerin ve toplumun sağlık düzeyinin yükseltilmesi hedeflenmektedir. Söz konusu program kapsamında, öğrencilerin yıllık periyodik muayene/izlemleri kayıtlı oldukları aile hekimleri tarafından yapılmaya devam edileceği bildirilmiştir.

17.05.2016 tarihinde MEB ve Sağlık Bakanlığı arasında imzalanan "**Okul Sağlığı Hizmetleri İşbirliği Protokolü**" kapsamında Okullara gönderilen 2017/10 Sayılı Genelge, 18 maddede okul sağlığı konusunu ele almıştır.

Genelgeye göre MEB'e bağlı resmi ve özel okul/kurumlardaki öğrenci, okul çalışanları ve velilerin, sağlığının korunması, geliştirilmesi, sağlıklı beslenme ve hareketli yaşam konularında teşvik edilmesi ve eğitimde hedeflenen kaliteye erişilebilmesi için sağlık şartlarının iyileştirilmesi ve koruyucu tedbirlerin alınmasına bağlıdır.

Bu amaçla, Bakanlığımıza bağlı resmi ve özel okul/kurumlarda;

1. İl millî eğitim müdürlükleri ile il halk sağlığı müdürlüğü işbirliğinde, **Okul Sağlığı Hizmetleri İşbirliği Protokolü** kapsamında okul/kurumlarda okul sağlık hizmetlerine yönelik çalışmalar yapılacaktır.
2. Öğrencilere, velilere ve okul çalışanlarına yönelik sağlığın korunması, sağlıklı beslenme, düzenli fiziksel aktivite vb. konularında Türkiye Halk Sağlığı Kurumu ile işbirliği yapılarak farkındalık eğitimleri verilecektir.
3. Temizlik ve hijyen, obezite, diyabet ve fiziksel aktivite eğitimlerinde kullanılacak doküman ve eğitim görevlisi için il/ilçe millî eğitim müdürlüklerindeki okul sağlığı hizmetlerinden sorumlu müdür yardımcısı/şube müdürü, okul/kurum müdürü ile Türkiye Halk Sağlığı Kurumu il/ilçe müdürlüklerindeki sorumlularla işbirliği yapılacaktır.
4. Eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, eğitim kurumlarının "Okullarda Diyabet Eğitim Programı İşbirliği" Protokolü kapsamında yönetici, öğretmen, öğrenci, diğer personel ve

gerekli görüldüğü takdirde velilere diyabet ve obezite konularında eğitimlere katılmaları sağlanacaktır.

5. İl/ilçe millî eğitim müdürlükleri ile il/ilçe halk sağlığı müdürlüğü işbirliğinde, il/ilçe denetim ekipleri tarafından, 2015 tarihli “Beyaz Bayrak İşbirliği” Protokolü kapsamında okul/kurum müdürlerinin farkındalığını artırmak için bilgilendirme toplantısı yapılacak, Beyaz Bayrak alan okul/kurum sayılarının artırılması için gerekli tedbirler alınacaktır.

6. Okul/kurum müdürlüklerince, Beyaz Bayrak Eğitim Kurumu denetim formunda belirtilen eksikliklerin tespit edilmesi ve okul/kurumların Beyaz Bayrak almaları için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

7. İl/ilçe millî eğitim müdürlükleri ile il/ilçe halk sağlığı müdürlüğü işbirliğinde, il/ilçe denetim ekipleri tarafından, 2016 tarihli “Beslenme Dostu Okullar Programı İşbirliği” Protokolü kapsamında okul/kurum müdürlerinin farkındalığını artırmak için bilgilendirme toplantısı yapılacak, Beslenme Dostu okul/kurum sayılarının artırılması için gerekli tedbirler alınacaktır.

8. Okul/kurum müdürlüklerince, Beslenme Dostu Okul Denetim Formunda belirtilen eksikliklerin tespit edilmesi ve okul/kurumların Beslenme Dostu Okul olmaları için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

9. Beyaz Bayrak ve Beslenme Dostu Okul sertifikası alan okul/kurumlar e- okul modülüne girişlerinin eksiksiz yapılacaktır.

10. Okul/kurum müdürlüklerince oluşturulan okul denetim ekibi tarafından, 2016.tarih ve 2852893 sayılı Okul Kantinlerinde Satılacak Gıdalar, Hijyen Yönünden Denetlenmesi ile ilgili Genelge kapsamında kantin, yemekhane, kafeterya, büfe, çay ocağı gıda işletmelerinde satışı yapılacak gıdalar ve hijyen yönünden denetimler yapılarak, Genelge hükümlerine uyulması hususunda gerekli tedbirler alınacaktır.

11. Yemek hizmeti sunan okul/kurum, pansiyon ve yurtlarda öğrencilerin enerji ve besin ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte menülerin planlanması ve uygun şekilde servisinin yapılması sağlanacaktır.

12. Okul/kurum çevresinde hizmet veren yiyecek/içecek satışı yapan yerlerin denetlenmesi ve kontrolü için rutin aralıklarla ilgili kurumlarla işbirliği yapılacaktır.

13. Beden Eğitimi ve Spor Dersine giren öğretmenler tarafından, öğrencilerin Sağlıkla İlgili Fiziksel Aktivite Uygunluk Karne ölçümlerinin yılda iki kez yapılması, yapılan ölçümlerin e-okul modülüne girilmesi, sonuçlara göre öğrenci ve velilerle görüşmeler/bilgilendirme faaliyetlerinin yapılması, gerektiğinde öğrencilerin sağlık kuruluşlarına yönlendirilmesi sağlanacaktır.

14. Okul/kurum idarecileri tarafından, öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersi öğretmenleri tarafından yapılan Sağlıkla İlgili Fiziksel Aktivite Uygunluk Karne ölçümlerinin zamanında yapılmasına, e-okul sistemine eksiksiz girilmesine yönelik gerekli tedbirlerin alınması sağlanacaktır.

15. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, sosyal, kültürel sanatsal ve sportif alanlarda temayüz etmiş, insan haklarına saygılı ve topluma karşı sorumluluk duyan güçlü bir gençliğin yetiştirilmesini hedefleyen 19.04.2016 tarihli “Millî Eğitim Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı İşbirliği” Protokolü kapsamında gerekli çalışmaların yapılması sağlanacaktır.

16. Okul/kurumlarda Fiziksel aktivite (oyun oynama, koşma vb. faaliyetlere ve faaliyetlerin yapılabilmesi için) donanım/ekipman temin edilmesi hususunda diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılacaktır.

17. İl/ilçe milli eğitim müdürlükleri ve okul/kurum müdürlüklerince, öğrencilerde fiziksel aktivite alışkanlığının kazandırılması amacıyla diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılacaktır.

18. Okullarda sağlıklı beslenme ve fiziksel aktivite ile ilgili kulüplerin (Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği Öğrenci Kulüpleri çizelgesinde Sağlık, Temizlik, Beslenme ve Yeşilay Kulübü ve Spor Kulübü ve okullarca oluşturulabilecek yeni kulüpler) daha aktif hale getirilmesi sağlanacaktır.

Okul Çocuğu Sağlığı İçin Yapılması Gerekenler

Taramalar: Bir çeşit periyodik muayenedir.

Başlıca taramalar;

- a) Görme Taramaları: Öğrenim boyunca en önemli organ gözdür. Yapılan araştırmalar okul yıllarıyla birlikte görme kusurlarında da artış olduğunu göstermiştir.
- b) İşitme Taramaları: Ülkemizdeki işitme kayıplarının en önemli nedeni kronik otitis media'dır. İşitme kayıpları sonucunda davranış ve konuşma bozuklukları ortaya çıkmaktadır. Ülkemizdeki okullarda %3-10 oranında işitme kayıplı öğrenci mevcuttur.
- c) Diş sağlığı taramaları: Okul ağı çocuklarında en sık rastlanan sorunlardandır
- d) Büyüme-gelişme taramaları: Boy ve kilo takibi

Bulaşıcı hastalıklarla savaş:

Her çocuk yılda bir defa hastalık yüzünden uzunca bir süre (ortalama 7 gün) okula gidememektedir. Bunu önlemek için;

- Aşı ve bağışıklık kazanma,
- Erken tanı için eğitim,
- evre ve temizlik koşullarının düzeltilmesi çalışmalarına ağırlık verilebilir.

Kazalarla ilgili hizmetler:

- Konuyla ilgili eğitim,
- Okul ve çevresinde gerekli önlemlerin alınması,
- Okulda ilkyardımların bulunması.

Ruh sağlığı alışmaları:

Okul ağında en sık görülen ruhsal sorunlar davranış bozuklukları (çocuğun çevresini etkiler-huzursuzluk, sinirlilik, saldırganlık v.b.) ve duygusal bozukluklardır (çocuğu etkiler-kekemelik, tik, gece işemesi, tırnak yeme v.b.).

Sağlık Eğitimi: Öğrencilere;

- Doğru sağlık bilgilerinin aktarılması,
- Sağlık konusunda olumlu davranış kazandırılması çalışmalarını içerir.

Okul Sağlığı Eğitimi ve Uygulama Rehberi ile öğrencilere;

- Sağlıklı beslenme,
- Kişisel hijyen,
- Hastalıklardan korunma,
- Sporun yararları,
- Sağlıklı giyinme,
- Kazalardan korunma,
- İlk yardım,
- Çevre temizliği konularında eğitim verilmelidir.

Okulda Çevre Sağlığı:

- Okul yeri,
- Binası,
- Alt yapı tesisleri,
- Çöplerin yok edilmesi,
- Tuvaletler,
- Isıtma ve havalandırma,
- Aydınlatma,
- Sınıfların büyüklüğü gibi konuları kapsar.

Okul Sağlığı Kayıtları:

Her çocuk için yapılan;

- Muayene ve gözlemler,
- Öğretmen düşünceleri,
- Aşı ve tedaviler kişisel dosyalarda saklanmalıdır.

OKULLARDA KRİZ YÖNETİMİ

Kriz Nedir?

Bir bireyin, grubun, örgütün ya da topluluğun normal işlevlerini yerine getirmesini engelleyen ve acil ilgi ve çözüm gerektiren, hafife alınamayan, sıra dışı, beklenemeyen bir durum ve ani değişikliktir.

Ayrıca kriz, ani ve genellikle beklenmedik, okul toplumunun önemli bir bölümünü derinden ve olumsuz olarak etkileyen bir olay ya da durum olarak da açıklanabilir.

- Bir Öğrencinin,
- Sınıfın,
- Okulun,
- Öğretmenlerin programlarını engelleyen acil ilgi ve çözüm bekleyen, tolere edilemeyen, ani gelişen, sıra dışı olaylardır.

Kriz,

1. Varlığın tahribi, yaralanma ve yaşam kaybını kapsar.
2. Saptanabilir, başlangıcı ve sonu vardır.
3. Etkileri uzun sürse bile zamanla sınırlı ve anidir.
4. Geneldir ve çok kişiyi etkiler.
5. Sıradan deneyimlerin dışındadır.
6. Hemen herkes için gerginliğe sebep olan psikolojik travmadır.

Müdahaleyi Gerektiren Kriz Durumları

- Bir öğrenci, öğretmen, öğrencilerin bir yakınının ölümü
- Kazalar
- Cinayetler
- İntiharlar
- Bulaşıcı hastalıklar
- Çocuk kaçırma
- Hayvan saldırıları
- Uyuşturucu, alkol
- Şiddet olayları(Bina ve eşyaya, birbirlerine zarar verme)
- Arkadaşlarla kavga, küsme,vb

- Savaş durumu
- Terör olayları
- Bomba, gaz kaçağı (patlama),
- Binalarda hasar,
- Elektrik çarpmaları
- Öğrenci çatışmaları
- Okulda yabancı birinin tehlike yaratması
- Doğal ve çevresel felaketler(fırtına, deprem, yangın, sel, kar, vb.)
- Kimyasal zehirlenmeler
- Rehin alma
- Fiziksel, duygusal ve cinsel istismar

Bazı Örnek Kriz Olayları

- İlkokulda intihar. Doğum gününde ses getirecek bir şeyler yapacağım diyerek kendisini vurdu (Sabah 16 Ocak 2001).
- Kız lisesinde korkutan yangın. Beşiktaş Lisesi yatakhanesinde kalan 130 öğrenci kantine sığındı (Milliyet 26 Mart 2002).
- Ankara Kumrularında patlama. (Hürriyet, 21 Eylül 2011)
- Göztepe- Bir servis şoförü, iki servis şoförünü okulda çocukların olduğu saatte okul bahçesinde öldürdü.

Bir Kriz Olduğunda Okulda Neler Olur

- Okulun normal işleyişi bozulur veya duraksar.
- Krizin şiddetine göre kolu kanadı kırılmış hisseden öğrenci ve öğretmenler kendilerinde etkinliklere devam etme gücü bulamazlar.
- Kriz tepkileri herkes tarafından yaşandığı için kişilerin birbirlerine yardım etme gücü azalır.
- Acil yardım çalışmalarına girmek gerekir.
- Kriz sonrasında okula dışarıdan gelen veli, müfettişler, basın, kolluk kuvvetleri okulda karışıklığa neden olur ve baskı oluşturur.
- Can kaybı durumlarında kişilerin yokluğuna alışmak zordur.
- Okul çalışanları hem kendine hem de rolünün getirdiği sorumlulukla öğrenci ve velilere destek olmak zorunda kalır.

- Krizin durumuna göre yeni olayların yaşanmaması için dikkatli olmak ve önlemler almak zorunda kalırız.
- Yaşanan kriz durumuna göre yeni sorumluluklar ve görevler üstlenmek gerekebilir.

Krize Müdahale Düzeyleri

- **Temel Müdahale-** Bir kriz olmadan önce oluşmasını engelleyen etkinlikler.
- **İkinci Derecede Müdahale-** Bir kriz durumunda yaşanan olumsuz etkileri en aza indirmek için yapılan çalışmalar. (Kriz ekibi ile birlikte, Kriz eylem planının yürürlüğe konulması)
- **Üçüncü Derecede Müdahale-** Kriz sonrası uzun süreli (krizi takip eden haftalarda, aylarda, yıllarda) yapılan etkinlikler

1- Temel Müdahale - Kriz Olmadan Önce Yapılacaklar

- Okul çalışanlarının ruh sağlığını güçlendirin, krizler konusunda eğitimler verin!
- Öğrencilerin kendilerine saygılarını güçlendirin!
- Öğrencilere sorun çözme ve baş etme becerilerini kazandırın!
- Öğrencilere duygularını ifade etme becerileri kazandırın!
- Okulda zorba davranışları ve şiddeti engelleyin!
- Psikolojik desteğe ihtiyaç duyan bireylerin yönlendirilmesi!
- Kriz Planı hazırlayın. Okul kriz ekibini oluşturun.

2- İkinci Derece Müdahale- Kriz ekibi ile birlikte, Kriz eylem planının yürürlüğe konulması

Kriz müdahale ekipleri, okullar için vazgeçilmez bir gerekliliktir. Kriz sırasında kimler etkilenir? Bazı kişiler krizi yaşamadığı halde en az yaşayanlar kadar etkilenebilir.

Bunlar:

- Daha önce başka travmatik olaylar yaşamış kişiler
- Olaya yakından tanık olan kişiler
- Olay sırasında başka nedenlerle depresyon, yoğun çökkünlük, ağır aile içi anlaşmazlıklar gibi sıkıntılar yaşıyor olan kişiler
- Kronik rahatsızlığı olan veya yakın akraba içinde böyle rahatsızlık yaşayan kişiler

Kriz ekibinde bulunan kişiler ve görevleri;

- Yönetici (Okul Müdürü, müdür yardımcısı)
- Psikolojik Danışman (Rehber Öğretmen)
- Öğretmenler
- Okul sağlık görevlisi (doktor, hemşire)
- Okul Aile Birliği'nden bir temsilci
- Okul personelinden kişiler(güvenlik görevlisi, idare amiri,vb.)
- Sivil Savunma Kulübünden bir kişi

Okul Müdürünün Görevleri;

- Kriz durumunda yapılacak çalışmaları koordine eder ve kriz ekibini göreve çağırır.
- Kendi bölgesindeki diğer kriz kurumlarıyla iletişime geçer.
- Kriz anında yararlanılacak kişi ve kurumlarla işbirliği sağlar.
- İlçe ve gerekirse İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verir.
- Kriz anında sürekli iletişim ağının kurulmasını sağlar.
- Güvenlik birimleriyle işbirliği yapar.
- Milli Eğitim Müdürlüğü'nün onayını alarak basın açıklaması yapar.

Rehberlik Öğretmeninin Görevleri

- Etkilenen çocukların ana babalarıyla bağlantı kurma
- Krizden en çok etkilenen kişilerin sınıflarını belirleme ve sınıflarını ziyaret etme
- Öğretmenlere destek verme
- İlçe kriz ekibi ile iletişime geçme
- Durumla ilgili öğrencileri, öğretmenleri ve velileri bilgilendirmede okul idaresine yardımcı olma
- Etkilenen öğrencilerle ilgili kayıt tutma ve izleme çalışmaları yapma

Öğretmenin Rolü

- Öğrencilere doğru bilgi vererek, söylentileri yalanlama
- Gereksiz detay vermeden soruları yanıtlama
- Uygun tepki verme konusunda model olma
- Her türlü duygunun ifade edilmesine izin verme
- Psikolojik danışmaya gereksinim duyan öğrencileri belirleme

- Krizden sonra travmanın etkilerini azaltabilecek sanat, resim, yazma ve müzik gibi etkinlikler yapma
- Gerekirse ders sorumluluğu ile ilgili öncelikleri değiştirme
- Önleme ve güvenlik konularında “öğretilbilir an” fırsatından yararlanma
- Kriz eylem planında yer alan görev ve sorumluluklarını yerine getirmek(basını bilgilendirme, tahliye etme vb.)

Kriz Müdahale Adımları

- Öncelikle okulu ve olay mahallini güvenli bir hale getirecek adımlar atılır.
- Okul müdürü krize müdahale ekibi toplantıya çağırır.
- Milli Eğitim Müdürlüğü krizden haberdar edilir.
- Okul çalışanları krizden haberdar edilir
- Gerekliyse ilgili sağlık birimi ve semt karakolu ile temasa geçilir.
- Öğrenciler krizden haberdar edilir.
- Veliler krizden haberdar edilir.
- Krize müdahale ekibi gelen bilgiler yenilendikçe krizden etkilenenlerle paylaşılır.
- Belirlenen basın sözcüsü İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan onaydan sonra basını bilgilendirir.
- Ders bitiminde olaydan etkilenen öğretmenlere psikolojik destek sağlamak amacıyla bir toplantı yapılır.
- Günün sonunda krize müdahale ekibi yeniden toplanarak nelerin yapıldığını, bundan sonra nelerin yapılması gerektiğini, bunları kimin, nasıl yapacağını belirler.

Krizden Etkilenen Birine Karşı Genel Davranış İlkeleri

- Konuşurken sakin ve anlayışlı olun.
- Aynı şeyi defalarca anlatacak kadar sabırlı olun.
- İyi bir dinleyici olun.
- Çocuğun duygularını ifade etmesini destekleyin.
- Yargılamayın, yorumlamayın, öğüt vermeyin.
- Esnek olun, çatışmaya girmeyin.
- Asla tutamayacağınız sözler vermeyin.
- Doğruyu söyleyin. Kaçamak konuşmayın, yalan söylemeyin.
- Göz kontağı kurun.
- Emir cümleleri kurmayın.

- Destek, güven veren mesajlar kullanın. (Dokunmak, elini tutmak,vb.)
- Bazı kişilerin daha fazla zamana ihtiyacı olabilir. Sabırlı olun.
- Zorlandığınız veya sizi aşacak bir durum olduğunda destek alın veya bir uzmana başvurun.

Travma Yaşayan Kişiyi Söylenilecek Uygun Cümleler

- Şimdi güvendesin. (Gerçekten öyle ise)
- Benimle konuştuğun için memnunum.
- Eminim şimdikinden daha iyi olacak ve sen iyileşeceksin.
- Kim olsa bu durumda kendini kötü hissedirdi...

Olayın Okulda Duyurulması

1. Olay, öğretmen ve öğrenciler okulda değilken olursa öğretmenler okula gelmeden önce telefon zinciri, vb yöntemler kullanarak her birini olaydan haberdar edin.
2. Öğretmenler aracılığı ile öğrencileri mümkün olduğunca aynı anda olaydan haberdar edin. Olayla ilgili söylentileri ve abartılı yorumları engellemek için öğretmenlerin olayla ilgili mümkün olan tüm bilgileri doğru olarak öğrencilere aktarmalarını isteyin. (Ölüm ve intihar olayları genel mikrofon ve toplantılarla anons edilmemelidir.)

Medya Ve Velilere Duyurulması

- Genel duyurular için yazılı olarak kısa bir bülten hazırlanmasına yardım edin. (Kriz öncesinde ise örnek basın bültenleri veya medyaya okulla ilgili bilgi veren formlar hazırlayın.)
- Acil durum merkezi belirleyin. Kriz anında bu kişiye kolayca ulaşılacak bir yer belirleyin.
- Endişeli anne-babalarla bir toplantı yapın; bilgilendirin ve çocuklarına nasıl yardımcı olabileceklerine dair yazılı bilgi dağıtın.
- Medyayı okul binasının dışında tutun.

Medyayla İlişkilerde Dikkat Edilecek Noktalar

- “Yorum yok” türü cevaplardan kaçının; saklanan bir şeyler varmış izlenimini verir.
- Öğretmenleri, öğrencileri ve velileri medyanın mülakatlarından ve ilgisinden uzak tutmaya çalışın.
- Hiçbir öğrencinin ana babası yanında olmadan medya ile görüşme yapmasına izin vermeyin.
- Düzenli basın toplantısı yapılmasına özen gösterin.
- Düzenli bilgi veren bültenler hazırlayın.
- Medyadaki haberleri takip edin.
- Medyanın isteklerini ve yapılan mülakatları kaydedin.
- Sözel bilgilerinizi destekleyecek yazılı bilgi hazırlayın.

Okuldaki Şiddet Olaylarına İlişkin Haberlerde Kaçınılması Gerekenler

- Olayın çok basitleştirilerek sunulması
- Haberlerde okul şiddet olayının tekrar tekrar ve abartılarak verilmesi
- Okul şiddetinin duygusallaştırılarak yayımlanması
- Şiddet olayının nasıl olduğunu detaylı açıklamalarla verilmesi
- Şiddet olayına katılan kişilerin yüceltilmesi
- Suç faillerinin olumlu özelliklerine odaklanması
- Şiddet olayının belli bir amaca ulaşmak için bir araç olarak sunulması

3- Üçüncü Derece Müdahale: Kriz Sonrasında

- Kriz durumları ile baş etmek için sürekli hizmetler planlayın.
- Öğrenciler için destek personeli bulundurmaya veya okul dışından uzmanlarla bağlantıda bulunmaya devam edin.
- Öğrencilerle her gün ilgilenecek olan öğretmenlere hizmet içi eğitim ve kaynak sağlayın.
- Krizden sonra ortaya çıkabilecek tepkileri düşünün. Örneğin okulda benzer bir olay, eski duyguları yeniden canlandırabilir.
- Çeşitli kriz senaryoları hazırlayarak bunlara uygun önlemler, planlar hazırlayın.